

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

dr Janusz KOCHANOWSKI

RPO-538977-VI/06/Z

00-090 Warszawa Tel. centr. 0-22 551 77 00
Al. Solidarności 77 Fax 0-22 827 64 53

Warszawa,

28/06/2002

Szanowny Pan
Jarosław Kaczyński
Prezes Rady Ministrów
W a r s z a w a

Kielce Lausony Panie Premierze

Pragnę przedstawić Panu Premierowi problem obciążania podatkami pomocy finansowej świadczonej osobom ubogim lub które znalazły się w tragicznej sytuacji. Opodatkowanie dotyka pomocy udzielanej przez organizacje pożytku publicznego a także inne organizacje charytatywne osobom potrzebującym a także przez osoby fizyczne i prawne świadczące pomoc (m.in. w formie przekazywania nie zużytych, nie sprzedanych i tracących wartość handlową towarów np. żywności) – osobom ubogim, którym brakuje środków na życie. Środki masowego przekazu sygnalizują o przypadku opodatkowania podatkiem od darowizny kosztów leczenia (kosztów zabiegu operacyjnego i zakupu niezbędnych leków).

Do wskazanego problemu zaliczyć należy – moim zdaniem – także problem opodatkowywania bezpłatnej pomocy prawnej świadczonej przez adwokatów czy radców prawnych osobom ubogim, których nie stać na opłacenie honorariów za poradę czy czynność prawną. W tej materii istnieje zalecenie Nr R(93) Komitetu Ministrów dla Państw Członkowskich dotyczące skutecznego dostępu do prawa i wymiaru sprawiedliwości osób w sytuacji wielkiego ubóstwa oraz Rezolucja (76/5) i Rezolucja (78/8) dotycząca pomocy prawnej i doradztwa.

Środki masowego przekazu co raz to publikują – z nieprzychylnymi dla Rządu komentarzami – przypadki opodatkowywania kwot przekazywanych przez obywateli na cele dobroczynne.

I tak przykładowo:

- opodatkowanie podatkiem od towarów i usług (VAT) piekarza rozdającego nieodpłatnie nie sprzedany chleb bezrobotnym oraz nie sprzedane ciastka dzieciom z Domu Dziecka. Środki masowego przekazu powołują poglądy innych wytwórców (np. masarzy), że podatkowo bezpieczniejsze jest zniszczenie

pozostających z produkcji odpadów mięsnych czy wyrobów niż przekazanie ich potrzebującym;

- opodatkowanie formy charytatywnej pomocy finansowej przez wysyłanie przez obywateli tzw. „SMS”, których koszt ponoszony przez wysyłającego na wskazany adres operator sieci zobowiązuje się przekazać na określony rachunek, na którym gromadzone są społeczne fundusze przeznaczone na jakiś dobroczynny cel; kwoty te są pomniejszone o naliczany podatek od towarów i usług (VAT) – co wywołuje sprzeciw darczyńców i może zahamować tego rodzaju akcję pomocy;

Przykładów opodatkowywania darowizn na cele charytatywne można przytoczyć więcej.

Wystąpienia Rzecznika Praw Obywatelskich jak i wystąpienie Konfederacji Pracodawców Prywatnych „Lewiatan” wskazywały na potrzebę generalnego uregulowania problemu opodatkowywania przekazywanych dobroczynności – nie znalazły dotąd uznania w Ministerstwie Finansów.

W szczególności chodzi tu o naliczanie podatku od towarów i usług. Kuriozalnym wręcz przypadkiem – w którym Rzecznik Praw Obywatelskich podjął działania procesowe – była sprawa bezzwrotnej pomocy zagranicznej na rzecz Państwowego Muzeum Auschwitz-Birkenau w Oświęcimiu w wysokości 1.250.000 USD zaproponowana przez Fundację Grand Circle z Bostonu. Fundacja ta zastrzegła jednakże – jako warunek – nie obciążanie przekazywanej pomocy podatkami (chodziło o VAT). Jednakże Urząd Komitetu Integracji Europejskiej odmówił w dniu 28.05.2004 r. wydania zaświadczenia uznającego środki mające być przyznane z tego źródła Państwowemu Muzeum za pochodzące z bezzwrotnej pomocy zagranicznej w rozumieniu § 6 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 27 kwietnia 2004 r. w sprawie wykonania niektórych przepisów ustawy o podatku od towarów i usług (Dz.U. Nr 97, poz. 970) a Ministerstwo Finansów (pismo z dnia 24.01.2005 r. Nr PP8-901-127b/04/EG/PJNE 121) akceptowało pogląd UKIE.

Urząd Komitetu Integracji Europejskiej nie był upoważniony do interpretowania przepisów podatkowych.

Kasacja Rzecznika Praw Obywatelskich z dnia 20.05.2007 r. od nietrafnego wyroku Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie została w dniu 7.02.2006 r. uwzględniona i wyrokiem NSA uchylona, a sprawa przekazana do ponownego rozpoznania, i w dniu 5.09.2006 r. pozytywnie orzeczona przez Wojewódzki Sąd Administracyjny.

W związku z wystąpieniami Rzecznika, Ministerstwo Finansów poinformowało, iż nie jest możliwe zastosowanie rozwiązań dotyczących zaniechania poboru VAT od SMS-ów wysyłanych na cele dobroczynne „z uwagi na obowiązujące przepisy prawa”, a także dlatego, że rzekomo przepisy unijne nie pozwalają na wyłączenie z opodatkowania charytatywnych SMS-ów lub ustalenie innej podstawy opodatkowania.

Uważam jednak, że zgodnie z treścią „nowej” Dyrektywy 2006/112/WE Rady z dnia 28 listopada 2006 r. w sprawie wspólnego systemu podatku od wartości dodanej (Dz.U. UE.L.06.347.1) opodatkowaniu VAT podlegają odpłatne świadczenia usług na terytorium kraju. „Świadczenie usług” oznacza każdą transakcję, która nie stanowi dostawy towarów.

Niewątpliwie przesyłanie wiadomości tekstowych w celach charytatywnych jest „usługą telekomunikacyjną”. Należy jednak rozważyć, czy jest ona „odpłatną usługą” czy też nie. Płatność jaką otrzymują operatorzy od abonentów za realizację usługi przesłania „charytatywnego SMS-a” nie są ich zarobkami czy wynagrodzeniem, gdyż jest przekazywana na rzecz instytucji niosących pomoc dobroczynną. Wynagrodzenie nie jest więc należne za wykonanie tej usługi i nie stanowi dochodu operatorów.

Nie ma, w mojej ocenie, bezpośredniego związku pomiędzy wykonywanym świadczeniem a otrzymaną „zapłatą”. Abonent wysyłając „SMS-a charytatywnego” jest świadomy, że pobrana opłata nie pozostanie w „kasie” operatora lecz będzie przekazana na określony cel.

Rzeczywiście, brak odpłatności danej usługi nie świadczy jeszcze o jej „zwolnieniu” z podatku od towarów i usług.

Jednakże powołana Dyrektywa Rady UE w art. 26 ust. 2 stanowi także, iż państwa członkowskie mogą odstąpić od opodatkowania czynności nieodpłatnych, pod warunkiem, że takie odstępowanie nie będzie prowadzić do zakłóceń konkurencji.

Różne podejście do problemu opodatkowania pomocy charytatywnej oraz nazbyt fiskalne podejście Ministerstwa Finansów do tego problemu nie sprzyja rozwijaniu się tej potrzebnej społecznie działalności.

Dlatego uważam za wskazane podjęcie przez Ministra Finansów problemu opodatkowania darczyńców jak i obdarowanych w związku z przekazywaniem na cele charytatywne tak towarów jak i środków finansowych i ogłoszenie, na podstawie art. 14 § 2 ustawy Ordynacja podatkowa, jednolitej wykładni przepisów budzących wątpliwości w odbiorze społecznym, a także w praktyce stosowania prawa podatkowego, które mogą decydować o opodatkowaniu przekazywanych dóbr na cele charytatywne (dot. w szczególności VAT, podatku dochodowego od osób fizycznych oraz podatku od spadków i darowizn).

Proszę uprzejmie Pana Premiera o rozważenie potrzeby wydania odpowiedniej dyspozycji w tej materii. Zdaję sobie przy tym sprawę, że instytucja darowizn, jaką znała w przeszłości ustawa o podatku dochodowym od osób fizycznych była wykorzystywana dla oszustw podatkowych. Nowe rozwiązania podatkowe należy więc odpowiednio zabezpieczyć.

ek

Zdzisław Jędrzejowski
Przewodniczący Komisji